

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
23 septembrie st. v.
5 octombrie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 38

A N U L XXVI.
1890.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Nopturnă.

Pe cerul albastru alunecă luna
Și raza străbate în crângul de fag;
Copacii și umbra se pare tot una,
Din fluer ciobanii ȳic doina de drag.

Coboră iubite, străbate cărarea
Și vino în luncă ș-ascultă cântări;
Copacii și umbra se pare tot una,
În nopțe, oh! vino și-mi dă sărutări!

Plocești, 4 martie 1890.

Smara.

Sore de ertaină.

— Novelă. —

(Urmare.)

Moment de tăcere incurcătoare. — Netty își pironi ochii la canafurile cortelului seu, pe care le tot suciă și răsusia între degete, în timp ce sinul i se ridică mai repede și o roșetă arđetore incepea să-i aprindă obrazii.

Iorgu cătă la dēnsa... și se ridică repede de pe scaun, hotărit să fie mai îndrăzneț într'un asemenea moment hotăritor...

Se apropia de Netty și o întrebă cu glas emoționat:

— Dșoră Netty, înțelesul acelui sunet de cuvinte de mai adinioră cere lămurire, nu e așa?

— Lămurire?... ȳise ea ridicând puțin ochii și coborîndu-i apoi repede...

— Nu? atunci pōte a fost indestul de limpede... și primul pas cătră fericirea deplină e făcut?...

— Primul pas e cel mai greu... grăi Netty.

— Căci e dătător de nădejdi... dșoră. Mi-ai înțeles iubirea, ai cetit în ochii mei hotărire și stărnicie: fă primul pas și-mi dă dulcea nădejde d'ă fi soȳia mea, după cum eu am făcut primul pas... venind aici. Indiferent nu-ți sânt, dșoră Netty, — zîmbești... îți mulțamesc din suflet... zîmbetul e o adevărire a cuvintelor mele...

— O! nu, nu... răspuse ea c'un drăgălaș ton de tăgăduelă, care eră cea mai curată aprobare...

— Ba da, ba da, Netty, căci ochii dumitale cari nu șciu s'ascundă, rēșfrâng tot adâncul inimei dumitale fecioarești... O! dēcă aș auđi din gura asta

plină de farmec, că sânt iubit, mi s'ar părē că nu me mai incăpe lumea, mi s'ar părē că fericirea a fost pentru mine acum creată... Netty, te rog, spune-mi, nu că me iubești, spune-mi numai că ai voi să-ți legi sōrta cu a mea și în acestă aș vedē un semn al iubirii tale... Mi-ai spune, că me iubești, fără să mi-o spui cu viu graiu... Voești, Netty dragă, voești? Creatōre a fericirii mele, nu mi-o arătă numai ca pe o perfecțiune ce nu se ajunge, ci dă-mi-o ca să pot înțelegē, în viața ce vom duce, măreția operei tale... Spune Netty, voești?

Netty eră emoționată până în adâncul sufletului, dar sfoșia firēscă tot sta în calea avēntului inimei, care-i da ghiez să răspundă în bine.

Își ridică ochii la el, după un moment de codire, și-i grăi cu simplitate:

— Da...

— Netty, Netty, me innebunești de bucurie... ȳise Iorgu cu lacrimi în ochi și întinse o mână drăgălașei fete.

— Da, intru cât me privește, — adaoase Netty, cătând cu iubire la el... căci dēcă pot dispune de inima mea, de mână mea nu inse... Îngăduē-me a nu-ți întinde mână... m'aș legă pré mult...

— Eca și dulcetile, grăi cucōna Profirița intrând.

— Cucōnă Profirița, i se adresă Teodoriu, am apropiat trenul de leși, lângă stația făgăduința... Ancă puțină cale și... ecă locașul fericirei... Dar paznicul acestui locaș dumneȳesc, duduē Netty, me oprește pe prag, ȳicēndu-mi că inima pōte să mi-o deē, dar mână nu, de vreme ce părinții sei dispun de dēnsa.

— Așă-i povestea? strigă maioreșă, intingēnd chisēua Nettei, — bine. Dispun eu de mână duduēii nōstre; și dēcă dumneei îți dă inimiōra, eu îți dau mână ei. Eca tōtă comedia sfērșită.

Apoi întinse chisēua lui Iorgu.

— Vorbele dumitale, cucōnă Profirița, sânt mai dulci decăt dulcēta și le iau la olaltă ca să le amestec bine...

— Ia sēma, dragul meu, ai beut din paharu Nettei... Asta-i semn bun... O să-i afli tainele.

— Mata ce ȳici de prevestirea asta, duduē? o întrebă Iorgu.

— Că ceea ce se ȳice și este să se facă, a venit așă de pe neașteptate, încăt sânt uimită... Vor voi ore tata și mama? adaoase apoi c'un ton plin de melancolie.

— Rēspund eu de ascultarea lor; ȳise maioreșă; și eu nu rēspund decăt de ce pot face.

V.

Astfel ajunse Iorgu Teodoriu la cele trei zile de năntea cununiei. Amărit că moș Frumuzachi nu-i mai sciea, porni la mirésa lui fórte trist.

— Ce are puiul meu? îl întrebă fermecătórea Netty.

— Sânt mähnit, scumpă Netty.

— De sigur că tot nu ți-a scris ursul de moșu-teu?

— Da; și veđi tu, Netty dragă? mânia asta a moșului Frumuzachi e un cadru negru în care fericirea noastră își perde din strălucire...

— Și când me gândesc, Iorgule dragă, că eu ți-am instrăinat iubirea acestui tată sufletesc al teu, îmi vine să...

— Netty, de-i mai ăce încă odată vorba acésta, să șcii că te sărut de 500 de ori... E maximum pedepsei... pentru recidivă.

— Asprimea ta Iorgule, me... inspăimântă... la séma, o să me faci să deviu recidivistă de mai multe ori pe ăi... Nu, să vorbim serios, Iorgule... Ce e de făcut cu ursul teu de moș?

— Nu șciu... Crede-me, Netty, blestēm infri-coșat fie scrisórea lui, aș voi inse s'o primesc. Tăcerea lui e dispreț de mórte și aș preferă ura intrupată în cuvintele cele mai aspre...

— Atunci, nu ne rămâne decât să ne cununăm și sub greutatea disprețului lui, decă cređi că e dispreț. Eu sânt incredințată dinpotrivă, că nu e nici ură la densus, nici dispreț, ci o încăpăținare vrășmășescă, pe care vârsta înaintată i-o face și mai trainică... Las' că găsesc eu mijlocul să-l facem să ne ierte...

— Eu me mir și de Casandra de ce tace?..

— I-ai scris ei mai înteu?..

— Nu încă. Cuprins necurmat numai de ideea disprețului bătrânului, nu m'am gândit la Casandra. Dă-mi hărtie, dragă Netty, voi să-i scriu...

— Șcii una, puiule, ia să încercăm să facem un șireclie strașnic cu bătrâna... Mi-a venit o idee... Cam grea de pus în practică... inse... ce nu face omul ca să se scape de-o situațiune primejdiosă?

— Ia să-ți vedem ideea, de sigur pe atât de ingeniosă, pe cât e de frumoasă đina care-a plămădit-o?..

Se aședară la mésa de scris și Netty îi desfășură un plan întreg de bătălie ce-i așternuse repede ideea primitivă.

Minuat de campania ce aveau să întreprindă amândoi, în care generalul *en chef* eră să fie Netty, bătrâna purtătorul stégului izbândei, ér el aghiotantul generalului, — se puse pe ris și începú să scrie Casandreii, deslușit, rugând-o să se jertfescă pentru el mititelul ei Iorguleț cu pěrul creț, — cum îi ăcea ea odată, — și pentru ángerășul lui de Netty, care deja o iubeșce și arde de dorul d'a o vedé și-a o cunóșce.

— Da ce fel de scriere e asta? îl întrebă Netty uitându-se la tălpile de gâscă ce așternea drăguțul ei pe hărtie.

— Ce vrei, puișor, trebuie să scriu bătrânei cu slovele vechi cu trei caturi, ca să ne póta înțelege...

— E o fericire că le șcie și pe acestea, altfel taina noastră ar avé un al treilea și numărul trei nu pré priesce...

— Ca tot ce e fără păreche, respunse Iorgu îmbrățișându-și mirésa și furându-i o guriță.

Cucóna Casandra státea pe gânduri bătută de-o aprigă furtună sufletescă.

Boerul ei nu voiá nici s'audă vorbindu-i se de Iorgu, de copilul pe care-l crescuseră amândoi și pe care, când el lipsiá din țeră, ea îl umplea de tóte bunătățile din lume și-i făcea tóte voile.

Ínima bătrânei se bătea să-i rupă peptul, când se gândia cât de amărit trebuia să fie Iorgu și drăguța ce și-o alesese.

Scrisori, depeși, venite dela Iorgu, ea punea pe profesorul din sat să i le cetescă, șciea deci că Iorgu eră asupra cununiei, șciea ce năpaste căđuse pe capul lui.

Cercase ca să móie cerbicea bătrânului încăpăținat, da unde fusese chip? Stánca o poți topi? Diamantul îl fărâmi, inse nu-l poți rupe.

De câte ori simțiá, că eră să fie vorba de salba dracului, holbá ochii ca un vultan, bătea din picior și vorba amuțiá în gătjelul bieteii Casandra.

Când vedú că-i aduce vetăjelul comunei o scrisóre cu adresa ei, sári în sus de bucurie o apucă, băcșișui pe vetăjel și alergă în odaia ei unde-o desfacú.

Când vedú că e scrisă în slove, își trânti ochelarii pe nas și ceti, ceti, ceti... și resceti scrisórea iubitelui Iorguleț, cu lacrimi de mulțămire.

Cu cât cetiá, fața i se lumineá, ca o ruină peste care trec razele sórelui după o furtună de mai multe zile.

O sêptemână se munci pe urmă până să alcătuescă un rávaș pe care-l trimese lui Iorguleț, împreună c'o duzină de fețe de pernă, brodate și inhiorbotate de ea în tinerețe și-o acoperitóre de mésză în desemn turcesc, lucrată tot de dênsa c'o măestrie deseversită: erau darul ei de nuntă pentru mirésă.

Éta un fragment din rávașul ei:

... »Și așa cum ve spun, dragii mei, aflați că »tocmai pe la primăveră incolo decă ne-om intinde »ițele ca să putem prinde paingănul. Până atuncea »răbdare, că bun e Dumneđu și-apoi, nimica, uite, »nu róde lucruri, ori patimi, ca vremea: și patima »vrájmașă a boerului împotriva ta, Iorguleț, o să se »istovescă cu vremea, că așa-i scris în cărțile sfinte: »Sfêrși-se-vor fără-de-legile omenești și patimile su- »fletului cele uricióse, cum lemnul în foc se sfêrșeșce, »în spuză și cenușă prefăcut de ênsă-și vâpaia lui... »Dintre tóte slăbiciunile omenești, nădejdea, feții mei, »este cea mai trainică în om: Să nădăđuim că iz- »bânda o să fie cu noi. Ve sărut cu dor și cu dra- »goste de mamă... Noroc, băeți, și blagoslovenia »mea apere-ve de ori ce năpaste. Baba vóstră cea »cu dragă inimă de voi: Casandra.«

VI.

— Cónă Casandră, fa cucónă Casandră, ce in-sémná nepoțica asta care ți-o picat așa din senin, hai? întrebă cuconu Frumuzachi într'una din zilele lunei lui maiu, pe Casandra lui.

Privirea lui eră pěrtrundetóre și ciudată și zím-betul lui avea ceva batjocoritor în el.

— Ce să insemne alt, boerule dragă, decât că e nepoțica mea, fata unui frate al meu din Cernăuți și mi-i nepótă fiind că-i ficia istui frate al meu, după cum Iorgu ți-i nepot, fiind că-i ficioru fratelui dumitale...

— Bravo, bună tălmăcelă, numai adecă nu o puteai da fără să-mi pomenești de salba dracului, de ticălosu acela de care nu mai vreau să șciu nimică, da nimică, auditu-m'ai?

(Va urmă.)

Mieđul nopții . . .

Gn isvóre ca rubinul și cu malul inflorit
Chipul cel rotund al lunei se resfrânge liniștit.
E-o invăpăiere 'n aer, rumenită érba 'n dungi,
Piscuri vechi de munți se 'mbracă in vestminte de-aur
lungi,
Și prin creste văi, prin selbe, prin dumbrava 'n umbră
désă,

Brațe mândre de lumină, trece rumena mirésă,
In aprindere 'nfocată pe intinse căi de mări,
Locuințelor sărace ține loc de luminări,
Imbiindu-le vederea cea tăcută și pustie,
In tristéța grea de lacrimi și de grea melancolie.

Numa 'n umbra de pe lacuri 'naintéză, lin plutind,
Lebedele înșirate, cu-aripi, gături de argint,
Dorm și cuiburile tóte, mierlele, prin verți poene,
Érá somnul greu ca mórtea s'a lăsat pe-atâtea gene;
Érá 'n codrii cei de aur suflă vântul alinat,
Leșițele printre stuhuri câte doue s'au culcat:
Zările ard in lumină și prin érbă, colo ici
Greer cântă cu sfielă, lucesc ochi de licurici,
Intru depártare latrá cu voci gróse câțiva câni,
Ér pe dealurile-albastre sună fluierul la stâni.
Mieđul nopții arde 'n pară, străjuind inimi trudite,
Numai mici și reci lucéferi pleópe bat nehodinite,
Numai lacul se 'ncrețeșce, tresáltând in cercuri fine,
Oglindind bolta cu luna și cu mfile lumine.

O! și cât îmi place nóptea, tremurarea cea de stele,
Armonia ce 'n natură stăpâneșce tóte cele,
Ce sub bolta 'mpodobită, innoșce-a ei splendóre,
Fosnitul uscat de frunđe, gălăgia de isvóre,
Ochii-ți se 'mpenzesc de gânduri și-un suspin adânc mai
scapă,

Sălci in golfuri de lumină, plecând umbra lor pe apă,
Și cu brațele-i ce spénzur, seménând din cale-afară
Lanț de umbre uriașe și 'n veștmint frumos de pară . . .

Pe isvóre ca rubinul intinđénd rumene punți,
Luna 'n îngânarea mândră cea de đori, albeșce 'n munți.

C. V. Boțez.

Românul e născut poet și ca poet trăeșce, chiar și cu arma 'n mână.

(Urmare.)

Dar érá-ș vine 'n fire, că nu maica lui cea dulce-i de vină, că ea bucurósă l'ar avé tot lângă sine, dar primarul e de vină, că el i-a dus din apoi cum duci o turmă de oi; deci lui-i mai cântă una:

Vai, morții tei de biréu,
Mult umblași in rëndul meu,
Să-mi dai pușcă și ciacău,
Da-le-ai tu la pruncul teu,
La cel mai mic din belceu (légăn),

căci adecă părinții in pruncul cel mai mic au nădejdea cea mai mare, pe acela-l au mai drag, că el o să-i țină la vreme de slăbie, el și remâne in vatra părintéscă.

V.

De-odată cu tótna, când se duc dela noi rôn-dunelele și cocostircii, vine porunca némțului ca o pară de loc să se adune răgutele, adeca feciorii asentați in primăvéra trecută.

Cât fu véra, cu lucrul cel mult, se mai domo-liră vaietele celor asentați și a celor ce-i iubesc, dar când vine tótna, se incep de nou și încă mult mai jelnic și mai desperat ca ast-primăvéra.

Când vine porunca, care sună, că de ađi in 14 dila fiecare fecior să se afle la primăriă, cu haine și cu merinde, atunci plânsul isbucneșce de nou. Feciorii, cari peste câteva đile au să plece la óste, pierd ér voia cea bună, ér decă se intéplă că cineva nu consimte cu jelea lor, ei li-o plătesc in cântec:

Când cătană m'au luat,
Alții au ris și-au jucat,
Dómne bine le-au părut,
Mánce-i, cine i-au făcut!

Ar vré săracii, ca tótă lumea să-i compătímescă, dar cine-i de vină decă simțul de compătímire nu-i pe o formă de desvoltat la toți ómenii?

Apoi póte-se ca iubitei să nu-i spună că étă i-a venit porunca să plece? Nu! El i-o spune, și încă in cântec:

Eu me duc mândră 'n cătane,
Tu remăi și-mi spélă haine,
Mi le spélă 'n lăcrămele,
Mi le uscă 'n vânt și 'n jele
Și mie mi le trimite,
Pe șuerul vântului,
Prin fundul pământului.
Spélă-mi mândră, ce-i spélă,
Spélă-mi mândră năframa,
Da mi-o spélă 'n lăcrămele
Și mi-o d'uscă 'n dor și jele.

Apoi se rógă la măicuța-sa să-l petrecă o lécă, să vedă ea bine cum îl duc pe el, să nu gândéscă că-i glumă:

Eși măicuță 'n deal la cruce,
De veđi Némțul cum me duce,
Fără pită, fără sare,
Numai cu pușca 'n spinare;
Vai, ne mână ca pe boi
Și ne tunde ca pe oi.
Dar te uită maica mea
Și te uită peste drum,
Că nu mi-i vedé din fum;
Și te uită peste Olt,
Că nu mi-i vedé din colb.

Dar asigură pe măicuța lui, ca și pe mândruța lui, că le-a scrie el carte, cum va ajunge la regiment și anume:

Dec'a fi vre-o reutate,
Ți-oi scrie frumósă carte,
Carte 'n patru cornurele,
Scrisă cu lacrimi de-a mele,
Cui i da să o cetéscă,
Lacrămile să-i pornéscă,
Ca să vedă și să cređă,
Cum mi-a fost mie de dragă,
Și să vedă și să șcie,
Că mi-ai fost măicuță mie.
M'oi pune maică la mésză,
Și-oi scrie carte alésă
Și-oi scrie o cărticea,
Scrisă cu mânuța mea,
In trei cornuri
Cu trei doruri,
Pe de-a latul
Cu bănatul,
In mijloc
Pară de foc,

Dacă n'am avut noroc,
Să fiu cu tine 'ntr'un loc;
Pe din jos tot foc și pară,
Dacă n'am n'am avut tignelă,
Să fiu cu tine 'ntr'o țără.

E o Țicală vechiă, că când plăcă cătanele, totdeuna plouă, și acesta încă din moși strămoși remasă, că să vedeți dvăstră :

Când umblă Ddeu cu St. Petru pe pământ, trecură odată pe lângă o ospetărie, unde nescari ostași își petreceau la o cofă de vin, ca să le mai trecă din dorul de acasă. Tălălăne se auziă din drum, că și eră — me rog — adevărat tălălău ostășesc, unii cântau, alții fluerau, alții povestiau și alții chiar jucău, fără musicuș, numai așa după cum unul din ei, ce fusese pēcurar, le Țicea in flueră. St. Petru, nu să trecă p'acolo și să le dee pace, hai că el a intră o lēcă, să vădă ce-i p'acolo? Eră curios moșnegul, precum se vede. Indeșert îi Țise Ddeu sfântul: Mēi Petre ogoi-te, nu merge, că el sta *narnă* (insistă) că numai a merge și a merge. Bine, Țice Ddeu, tu du-te, dar eu șciu că n'oi intră între cei feciori chefuiți.

Și intră St. Petru, dar nu apucă să Țică nici bună vremea și toți de tôte părțile prinseră a-l imbiă, unii cu vin, alții cu bere, alții cu vinars, cât numai nu-l omoriau cu omenia. El inse le mulțami frumos, dar nu voi să bee. Atunci hai de Ți una 'n ceteră, că-Ți dăm bani, dar ne Ți faină, colea romănescă, să jucăm p'un picior. St. Petru se codiă, ca omul care nu vrē ori nu pōte, dar ostașii nu-l slăbiau, mai intēiu cu frumosul, apoi hai cu reul la el să le Țică, ori de ce pōrtă cetera sub suoră? Adecă se pipăie moșnegul și mai inlemneșce când vede că Țeu el are o ceteră sub suoră. Șciea el cine i-o puse fără se simță ceva, deci ia-o la talpă Petre! Dar cătanele mi Ți-l muștruliră mai intēiu o lēcă cătăneșce, apoi îl lăsară. Ajungēnd pe Ddeu sfântul îl rugă: Dă Dōmne, când vor plecā cătanele, totdeuna să fie vreme grea, că pré reu m'or batjocorit!

— Fie voia ta, prietine; dar cum umblași?

— D'apoi, uite cum Dōmne, și uite cum, și le spuse întēmplarea.

— Nu Ți-am spus că nu Ți-i locul între ei? Acum rabdă! Fără cererea ta tot Ți-oi implini-o, dar să șcii, om bētrân între tineri n'are ce căută.

De atunci dară a remas Țicala: plouă, că se duc cătanele, de atunci și plouă când plăcă ele; — er fetele cântă cu jale, vēdēnd că ei plăcă pe vreme rea :

Plouă plōie cu bulbuci
Și tu bade tot te duci?

Er ei respond :

Eu me duc, mândruța mea,
Că-i porunca fōrte grea,
De-a plouă plōie de foc,
Cătana nu stă pe loc;
Că-i poruncă 'mpērătēscă
Și trebe să se implinēscă!

Și apoi adaug :

Plină-i țera Italii
Cu nepoți de-ai mami,
Ancă tot nu-i plină bine,
Până s'a 'mplē și cu mine.

Așă-i sōrtea cătanii :

Când îi vine porunca,
Își deslęgă opinca
Și-și incaltă păpucul
Și ia drumul de-a lungul.

Când plăcă ostașul și-și vede pe cei mai scumpi ai sei plângēnd, între cari și pe iubita inimei sale, pe toți se incercă a-i mângaiă după putință, etă ce-i Țice drăguței :

Frunză verde și-o nuea,
Mărită-te mândra mea,
După mine nu ședē,
Că și eu m'am insurat,
Când doftorii m'au căutat,
Cunună pe cap mi-au pus,
Când Ținui trei dește 'n sus
Și in loc de socrii mari,
Am tisturi și generali,
In loc de socri gătași,
Am husari cu sabii armași,
Ba in loc de ceterași,
Am un hornist și-un dobaș,
In loc de popă cu carte,
Un dobaș cu doba-mi bate

Maicei sale, pe care o vede plângēnd neconso-lată la plecarea lui, îi Țice :

Jele mi-i măicuță jele,
După oițele mele,
Le-am iernat și le-am vērāt
Și m'am dus și le-am lāsāt . . .
Tot de-aceea m'am temut,
C'a pică omēt pe munte
Și-or veni după răgute.

VI.

E la oște, Țiua la câmp la esercițiu, sēra între consoți, dar îl loveșce pe feciorul romăn dorul de ocupațunile și de traiul de acasă și acest dor se preface in poesie, numai se trezeșce cântând :

Căpitane Solomōne,
SloboȚi-me din cătane,
Să mai prind plugul de corne.
De când de-acasă-am plecat,
Pitā caldă n'am mănecat,
Numai prefont nesărat,
Cu piciorul frământat.

Un biet fecior sărac fusese tot slugă până l'au inrolat și dus la oște; etă de acolo ce scrie el mai-cei sale :

Las-o vēdă ori și cine,
Cătana cât e de bine;
Las să vēdă macar care,
Cătana ce plată are :
Trei pițule pe cinci Țile,
Apoi trăeșce copile;
Una dă pe strafa albă,
Trăeșce măicuță dragă;
Una dă pe rachiuță,
Să se spele pe guruță,
Eră una pe tăbac,
Mai trăeșce om sărac!

Dar er se întōrce și adauge :

Dar decăt slugă popēscă,
Mai bine impērătēscă,
Că slujba o faci pe rēnd,
Dar popii-i lucrī flământ.

Se vede că bietul fecior nimerise la ceva popă hirsit pân' a nu ajunge la miliția.

(Va urmă.)

Ioan Pop Reteganul.

BUCĂTURA BUNĂ.

Bibliografie.

G. Popa : Tablele cerate descoperite in Transilvania. București 1890.

I.

Conținutul și obiectul monografiei. Importanța ei in istoria noastră. Tablele cerate ca izvoare ale istoriei față cu izvoarele literare. Sistemul erudițiunii in istoriografie.

Sub acest titlu apărură in București o lucrare cu conținut archeologic. Cartea cuprinde 186 pagini in 8° având și 3 stampe cu 3 facsimile din tablele cerate, despre care vorbește autorul și cu o tabelă de abreviațiunile și ligaturile ce se prezintă in scrierea tabelor cerate găsite la Abrud. Se găsesc apoi resfoiate in text mai multe gravuri. Cartea e dedicată dlui Alesandru Odobescu, profesor de archeologie la universitatea din București.

Fiind că această carte e importantă și din punct de vedere literar și scientific și mai ales istoric național și neexistând in literatura noastră, nici in cele străine — afară de mici, neinsemnate, necomplete monografii, asupra unora numai din tablele cerate — o lucrare, care să se ocupe cu toate tablele cerate descoperite la Abrud, am creșut, că e folositor ca cititorii »Familiei« să cunoască cel puțin in resumat valoarea istorică a acestor documente de lemn și de cără, scōse după șaptesprezece vécuri din văgăunile munților, păstrate acolo de pe vremea coloniștilor lui Traian din secl. II după Chr. Căci aceste tăblițe au un puternic resunet asupra istoriei noastre și in special asupra celei mai intunecate epoce din viața poporului românesc. In adevăr din această epocă ne lipsesc cu deseversire datele literare, pe basa cărora am fi putut reconstrui inceputul naționalității noastre.

Cu totă lipsa acestor date se va vedea, că tăblițele de cără au fost indesulătoare, ca să ne dea o idee complectă despre societatea romană din Dacia din secl. II după Chr. Și mai ales când e vorba de viața internă a unui popor din vechime, datele literare — tendențioșe, părtinitore, superficiale sêu și ignorante ale antichității și in special mincinoșe ale cronicarilor epocii imperiale romane posterioare — sânt mult cernute, criticate, omise. Atunci vin in locul lor documentele epigrafico-plastice cu adevărul lor rece.

Asta e tendința istoriografiei in timpul nostru. Ađi istoria are o fisionomie mai esactă. Cu silințele uriașe și cu rezultatele ce le dovedi un geniu, ca Mommsen, istoria se apropie de știință. Documentele păstrate pe marmură, pe bronz, pe pētră, pe cără : etă adevăratele izvoare ale istoriei. Ele sânt sigure. Ne inițază in practica și amēnunțele administrațiunii și vieții sociale antice.

Datele literare controlate de cele plastice și epigrafice, ér acestea intregite — după puțință — de cele literare, ambele combinate și țesute cu critica modernă : introduc in istorie sistemul erudițiunii și o ridică la rangul de știință.

II.

Caracterul analitic al monografiei. Origina, intrebuintarea și descrierea tabelor cerate. Istoricul tabelor noastre cerate. Șovinismul unguresc in știință. O părere a lui Mommsen.

Astfel carecterul scientific al acestei lucrări nu se pune la indoelă Cercetările asupra fiecărui punct in multe amēnunțe sânt caracteristica ori cărei lucrări serioșe. Analisa precede conclusiunile și sistemul sintetic in istorie e inlocuit cu cel analitic. Astfel fiind nu e intēmplător a da peste cercetări minuțioșe in această lucrare. Intr'un resumat se generalisază și se caută esențialul. De aceea me mărginesc a arată nu-

mai ce e strict necesar. Și mai intēiu arăt ce sânt tablele cerate.

Mulți nu le cunosc și puținii le-au auđit de nume. Sânt o invenție grecescă. Se intrebuintau pentru notițe scurte, scrisori, bilete etc. niște tăblițe de lemn acoperite cu cără. Atenienii își scriau contractele lor pe cără ; dela Pericles nainte ele au un conținut nehotărit. Nu se șcie când usul tabelor cerate trece la Romani. Trecut inse, el devine general. Până in cele mai depărtate colțuri ale impărăției romane sânt intrebuintate.

Se intrebuintează in diferite forme și pentru deosebite scopuri. Unele erau găurite la un capēt și prin perforațiune eră trasă o sforă, ca tăblițele de pētră ale școlarilor noștri, altele erau compuse din mai multe tăblițe, formând astfel un fel de carte. Aceste din urmă sânt remarcabile. Ce se scriea pe ele cu vârful ascuțit al stilului, se putea șterge (neteđindu-se cēra) cu capētul lat al stilului. Tablele cerate la Romani țineau locul corespondenței noastre de tōte țilele ; serviau pentru epistole, bilete. Acela, care primiă o scrisore de tablă cerată, decă trebuia să respundă la scrisore, ștergea ce eră scris, și sgăriă respunsul. Poetul Propertiu își perduse tăblițele sale cu conținut amoros și se temea, ca să nu-ș scrie pe ele, cel ce le va găsi, socotelile sale. Așă ele serviau pentru socoteli, pentru diplome, eserciții de scris, documente de drept privat, chitanțe, obligațiuni, foi de zestre, testamente etc.

Tablele cerate — și ale noastre sânt tot așă, afară de una — sânt din lemn de brad. Fiecare tablă e compusă din 3 tăblițe de mărimea unei foi in 8° lungi de 0 14 m. — 0 16 m. și late de 0 06—0 16 m. Avem dar o carte de lemn cu 3 foi și cu 6 pagine. De aceea se și numeșce o asemenea carte triptic. Peste lemnul de brad eră trasă cēra. Scrierea in aceste table se făcea in lungul foilor, invers deci scrierii cărților noastre. Cele 2 pagini (intēia și a șasa) nu sânt scrise. Pagina a patra (a doua a tăbliței a doua) a tripticului are o cavitate, in lățimea ei apropiată de marginea drēptă. Aci se puneau sigilele martorilor peste un fir ce inchidea strîns cele doue prime tăblițe. In drēpta sigilelor se scriea numele martorilor, al garantului, decă eră, al debitorului, câte-odată și al vëndătorului. Teetul documentului se scriea de 2 ori in triptic. Intēuil teet se deschidea numai naintea judecătoriei, ér al doilea ori când. Etă dar niște documente juridice in tōtă regula, care ar pute fi bune tot atāt de bine și naintea tribunalelor noastre.

Dar decă sânt interesante pentru ajustarea lor, nu mai puțin folositor este a se și — pe scurt — și locurile unde s'au găsit. Din vre-o 40 descoperite n'avem ađi decăt 25 și nici acelea tōte complete, din cauza unor omeni ignoranți, in mâna cărora au cădut. Descoperirea lor s'a intēmplat la intervale in satul românesc de astăđi Roșia Abrudului (Verespatak) din Transilvania, in anul 1788, 1786 (mai intēiu). 1790 și in 1820 când se găsiră 11 tabule in mina Sf. Simion intr'o grōpă subterană, care tōrte probabil fusese, in timpul Romanilor, odaia de locuit a unei familii miniere, fiind că intre părății bine tăieți in stâncă ai acestei camere se află o vatră, pe care se vedea încă cenușă și cărbuni, o mēsă și mai multe scaune, tōte cioplite in pētră. Tablele găsite in mina Sf. Ecaterina in 1855 la o adâncime inspăimântătoare de 277¹/₂ m. se păstrară mai bine și ele aruncă cea mai vie lumină asupra stării sociale a naționalității dacoromane, care tocmai atunci eră in fusiune. Tōte aceste table se găsesc in colecțiunile unor particulari sêu in museele mai insemnate din Ungaria și Transilvania.

Insemnătatea acestor tăblițe atrase dela început atențiunea învățaților germani. Țr repositat Cipariu a avut și esemplare de table ceruite in biblioteca sa. Dar tocmai importanta lor provocă și falsificarea lor. Și cine eră să le falsifice, decă nu aceia, care au un reprezentant ales, care pörtă o luptă nedreptă și care a băgat șovinismul până și in chestiunile cele mai inalte de știință? Așă dară falsificarea a pornit din partea Ungurilor, de öre-ce găsim in unele tăblițe numele mai multor eroi din emigrațiunea huno-maghiară! »Falsificătorul îndrăzneț — se dice in lucrarea de față — voiă mai bine, ca protopărinții sei să fi fost sclavi ai Romanilor» (căci băieșii erau sclavi la Romani) »decăt să fi venit in Dacia in urma coloniștilor lui Traian. Este fără indoelă o fasă mai veche a teoriei lui Roessler și Hunfalvy.» Cipariu a atras băgarea de sémă a învățaților asupra acestei beții de sentiment național. Intr'o tablă se găsește numele Βουκρας cu litere grecești. Țr in alt loc se află câteva cuvinte grecești (printre cele latine) luate din Homer, inse scrise cu o mulțime de erori, ceea ce arată multă săracie de cunoșcințe, inse multă îndrăznelă și și mai mult șovinism

Asemeni table cerate nu s'au mai găsit nicăiri decăt aci (afară de cele găsite in 1875 la Pompei.) Și-apoi cum de s'au găsit tocmai in sînul munților Transilvaniei? De ce nu s'au găsit in Roma, ori in ruinele din Hispania etc., când aceste table erau in-trebuințate de intręga lume greco-romană? Apoi cele găsite datēză din anii 138—167. Peste 167 nu e nici una. Mommsen esplică păstrarea lor aci prin mișcă-rile barbarilor dela Nord și Orient, după mörtea lui Adrian. Obiectele găsite impreună cu aceste tabule probēză că locuitorii acestui ținut și-au scăpat, pe timp de reștriste, in văgăunile munților Letea și Cărnice viēța și avutul lor. E latreua cea mai importantă acēsta impregiurare a teoriei continuității Romănilor in Dacia traiană și dovēda cea mai puternică pentru susținerea ei, teorie desvoltată cu un talent și cu o vigröe estraordinară de D. Xenopol. Acēstă esplica-țiune dată de Mommsen păstrării tablelor cerate s'a dat — și pe o scară mai intinsă și cu o energie mai rară — de dl Xenopol păstrării naționalității romănești in sēlbatecele regiuni ale Transilvaniei.

III.

Paleografia. Scrierea cursivă din tablele cerate. Descoperirea scrierii cursive latine.

Un capitol intreg ocupă cu studiul paleografiei cuprinđend in el materialurile de scris din vechime, uneltele de scris și modurile de scriere din antichitate. Pētra, plumbul, cositorul, arama, rar aurul (lă-comia eră mare și atunci după aur), lutul, mai ales in Orient (la greci Βουραχον, ostracism), frunzele de arbori, inlocuite mai apoi cu scörța de arbori — au servit tôte ca materialuri de scris. Apoi papirul, care eră o plantă, ce creșcea prin locurile băltöse ale Deltei Nilului, da din scörța sa un material bun de scris, numit charta. Cele mai vechi cărți de papir se ureă peste secl. XVIII nainte de Christ. Originar din Orient e și pergamentul. Ancă nainte de civilisația greacă popörele Resăritului se folosiau pentru scriere de pielea animalelor. Acest material de scris și-a luat numele de pergament dela orașul Pergan, fiind că aci se fabrică in cantitate mare in secl. II d. Chr., nu inse pentru că in Pergan s'ar fi fabricat pentru inteiăși-dată.

Ori-căt inse de pe larg e făcut studiul acestor materiale de scris, precum și a uneltele de scris și a scrierii in genere la Greci și la Romani — nu me pot opri asupra lor, nu că n'ar prezentă nici un interes, ci tocmai fiind că sūnt atāt de interesante și

de seriöse, incăt n'aș putē scurtă nimic din ce e scris. De aceea me mărginesc a aminti numai rela-tiv la scrierea tablelor nöstre cerate — după ce șcim ce material de scris presintă, — că scrierea din ele este cursivă. Grație lor numai, s'a putut ca să se facă un studiu asupra scrierii cursive la Romani. In ade-vēr până la descoperirea tablelor nöstre din Ardeal scrierea cursivă latinēscă nu eră cunoscută. Cu să-păturile din Pompei in sfērșit se dete de urma unui material förte bogat, care dovēdi de deplin existența scrierii cursive la Romani.

Lulu.

O caracteristică a lui Ion Creangă.

Stragem din cartea dlui Eduard Gruber, »Stil și gândire« caracteristica, in care dsa a căutat să re-sume talentul și insemnătatea renumitului prosator. Creangă, țeranul dela Humulești, e un förte puternic talent și cu totul original in literatura nöstră. Impreună cu Odobescu el stă in fruntea stilisților romăni — de și intre amēndoi esistă o mare deosebire. El e adevēratul tip al romănului cu calitățile lui mari și cu defectele lui de rasă. Inteli-gență alēsă, presență de spirit, humor, ironie fină, sarcasmul cel mai mișcător, mai pe sus de tôte ca-racter sentimental și entusiast avēnd totdeuna la indemână un fond nesecat din intelēpta filosofie a poporului romăn și posedând in cel mai inalt grad puterea de a ne surprinde, el are acelaș defect ca și țeranul nostru: guraliv, adese se pierde in amērun-țimele descriției slăbind firul logic... Creangă e o vastă sintesă etnică a poporului romăn. Cine s'ar is-piti să facă psihologia poporană a romănului, va tre-bui să studieze afund pe acest förte talentat scriitor. Creangă e, pöte, cea mai verde creangă a literaturii nöstre, vreau să ințeleg cea mai romănescă.

Afară de insemnătatea cea mare literară și es-tetică, Creangă mai e insemnat și dintr'un punct de vedere cu totul sciintific. El e mina cea mai curată, mai sigură și mai inteligentă pentru sintacsa romă-nescă; el reproduce cu cea mai mare imbelșugare ge-niul limbei nöstre adică modul de a gândi și romă-nismele său espresiunile proprii limbei romăne. In acēstă privință (a sintacsei) Creanga are de tovarăș in literatura nöstră mai veche pe talentatul cronicar Ion Neculcea.

Cugetări.

E veche, dar e nouă: Mama își iubeșca mult mai mult copilul ei, decăt copilul pe mama.

*

Gelosia te 'mpinge la acte cu mult mai grave decăt ura.

*

Ömenii să se ințelēgă?

E o nerođie a crede una ca acēsta. Ömenii sūnt făcuți ca să nu se ințelēgă.

*

Omul nu se supēră nici odată când îi spui vr'un defect ce nu-l are. Turbēză și face spumă la gură chiar, când il atingi la cörda simțitöre.

*

Să nu vorbești nici odată unui ofticos de oftică, căci böla-i se agravēză.

*

Nimic nu e mai transparent ca un om de spirit: prostul își ascunde caracterul cu mai multă inlesnire.

Inaugurarea bustului Eminescu.

La Botoșani in 11/23 septembrie.

Încă de pe la 9 ore dimineața cetățenii botoșeneni se îndreptau spre piața Marchian, unde era instalat bustul. Pe la orele 10 și jumătate studenții și delegațiile diferitelor corporații, intrunite în grădina Vărnăv, s'au îndreptat spre piața Marchian în ordinea următoare: 1, Patru călăreți. 2, Musica militară. 3, Școlile primare. 4, Școala de meserii. 5, Liceul. 6, Delegațiunea liceelor sf. Sava și Mateiu Basarab. 7, Delegațiunea conservatorului de muzică. 8, Delegațiunea societății pentru învățătura poporului român. 9, Delegațiunea junimii medicale. 10, Delegațiunea »Asimilarea.« 11, Delegațiunea asociațiunii generale a studenților români din București. 12, Delegațiunea asociațiunii idem din Iași. 13, Delegațiunea studentelor. 14, Comitetul studenților pentru ridicarea bustului lui Eminescu. 15, Delegațiunea studenților în medicină. 16, Delegațiunea societății »Unirea.« 17, Delegațiunea soc. »Tinerimea Română.« 18, Delegațiunea societății presei. 19, Delegațiunea clubului »Liberal Național« din Iași și București. 20, Delegațiunea băncii de asigurare »Unirea.« 21, Cetățeni botoșeneni. Pe la orele 11 dl locțiitor de primar anunță, că serbarea inaugurării se deschide.

Dl Dumitrescu, student al universității din București, luă cuvântul și în numele studenților universitari din capitală oferă primarului din Botoșani spre păstrare bustul marelui poet, fiu al orașului Botoșani. La acesta răspunde dl Carp, ajutor-primar, în numele cetățenilor botoșeneni. Acestuia îi urinară la tribună dnii Ventura, Bacalbașa, Sc. Eădescu, diarști; dnii Teodor, Vasiliu, studenți, dl De la Vrancea în numele clubului »Liberal Național« din București, dl Gruber în numele societății științifice și literare din Iași, dl Stefan Stinca în numele cluburilor »Asimilarea« din București și Iași. Au mai vorbit și alți reprezentanți ai diferitelor asociațiuni literare și apoi a urmat fotografierea întregii priveliști ce oferia piața Marchian.

Cortegiul defilă în urmă pe dinaintea bustului în aceeași ordine cum a venit. S'au deus la picioarele pedestalului mai multe corone, printre care am remarcat mai cu deosebire pe aceea a asociațiunii studenților din București, a societății studenților din Iași, a consiliului comunal, a junimii științifice medicale, a cetățenilor botoșeneni, a corpului didactic, a clubului »Asimilarea« și alte multe dela diferite corporațiuni.

Bustul e de bronz, așezat pe un pedestal de marmoră cu fața spre miază-noapte. Pe o parte a pedestalului, și anume pe cea dinspre miază-noapte, se află inscripția: »Poetului Mihail Eminescu 1849—1889« și ceva mai jos: »Studenții universitari români București—Iași omagiu și admirațiune«, er pe fața opusă acesteia câteva versuri de Eminescu:

»Vremea trece« etc.

În giurul bustului erau construite pentru această serbare mai multe estrade. Așa în stânga bustului eră estrada presei, având în dreapta și în stânga ei estrade pentru diferite delegațiuni. La spatele bustului erau două estrade pentru corpul didactic, având în dreapta și în stânga estrade pentru dămne; er în stânga bustului erau estrade pentru autorități civile și militare. La mijlocul pieței în fața bustului eră înălțată o tribună pentru oratori. Vremea frumoasă a

favorizat foarte mult serbarea și a făcut ca ea să aibă o strălucire rară.

Un singur lucru, scrie »Curierul Român« din Botoșani, s'a remarcat cu multă părere de reu, ca o notă discordantă în această impunătoare serbare: lipsa totală a reprezentățiunii guvernului și-a unei delegațiuni din partea societății »Junimea«, în cercul căreia marele poet își dezvoltase mai totă activitatea sa literară!..

Corónele aduse la bustul lui Eminescu, s'au deus provisoriu în cancelăria școlii Marchian, de unde se vor transporta în muzeul liceului, rămând ficsată permanent pe bust numai coróna de bronz a cetățenilor botoșeneni.

*

Discursul dlui Scipione Bădescu.

Onorată adunare!

Comitetul cetățenilor botoșeneni pentru recepțiunea tinerimei universitare mi-a făcut distinsa onóre de a depune, în numele lor, în numele metropolei țării de sus, o corónă de bronz pe bustul nemuritorului poet Eminescu, încoronat deja cu o indoită cunună: una impletită din razele geniului seu, cealaltă din spinii suferințelor sale. (Aplause vii.)

Acastă corónă are menirea de a sta nedeslipită de statua ce ne infățișează pe poetul cu sbor sublim, pe unul din cei mai adânci cugetători ai nómului românesc, și a mărturisii timpuri îndelungate marea iubire a cetății noastre pentru fiul seu pribég, ce, după o viață plină de sbucium și cântări, s'a reintors în sinul ei pentru vecie, în chip de marmoră și bronz. (Aplause.)

Cu inimă sguduită de ferbinți bătăi, cu inimă tremurândă de emoțiune, simțind în sufletul meu dorul și jalea, admirațiunea și iubirea ce însuflețesc pe cei ce mi-au incredințat marea onóre, — m'apropiu, eu cel mai umil dintre concetățeni, dar unul din cei mai vechi amici din frageda junie și tovarăși de suferință ai lui Eminescu, — m'apropiu, dic, în numele lor, de temelie bustului, și rog pe cei însărcinați cu împodobirea lui, să dea corónei botoșanenilor locul ce i se cuvine: — s'o pună în față, pentru că ochiul de marmoră să se însăneze și surisul de plăcere să descrețescă fruntea rece la privirea darului târziu, dar vecinic! (Vii applause.)

*

On. Adunare! — S'au adus atâtea cuvinte elocvente intru lauda operelor și apoteosa ilustrului poet, încât mie puține cuvinte mi-au mai ramas de adăgit, ca ultim prinos pentru memorabilia și de astăzi, la comóra de sentimente și vorbe bune, care a adus în mijlocul nostru această imagine de adânci și neperitoare gândiri, de lungi și nemăsurate suferinți, de mari și necomparabile inspirațiuni. (Aplause.)

S'a dis, și se susține încă de cătră unii până astăzi chiar, că Eminescu, a cărui admirațiune ne adună aci, ar fi avut o inriurire primejdiosă asupra spiritelor tinere, prin sceptismul pe care l'ar fi furisat intr'ensele sub strălucita haină a neperitoarelor sale versuri.

Să fie ore adevărat această?

Răspund cu hotărîre: — Nu! (Aplause vii.) Și când șisei nu, mi-am aruncat privirea și mi-am întemeiat convingerea, că protestarea cea mai viuă, cea mai grandioasă, cea mai solemnă contra acestei cutezări de graiu și de condeiu, sânteti dvóstre ênși-ve. această inteligentă adunare, această imposantă strîngere de inimi; er mai cu sémă tu, generosă pleiadă, compactă falangă a viitoarelor lupte ale minții, încălțită la lumina puternică a celor două universități ale țării, cari te adapă cu laptele științei; — ești tu, tinerime

studiosă, ce ți-ai pus în minte să onorezi pe cugetătorul *tineretei*; — tu, tu, care ai luat inițiativa și ai realizat, în mai puțin de doi ani de zile dela stingerea marelui cugetător, înălțarea acestui monument, atât de mic și simplu prin alcătuirea lui, dar atât de mare și impunător prin imaginea și idea ce o reprezintă și va reprezintă-o multe vécuri încă printre sufletele ce vor simți și cugetă ca inimele și sufletele voștre. (Vii și prelungite aplause.)

Și monumentul, la înălțarea căruia ați conlucrat cu atâta râvnă, îndrănesc a dice, că este pôte cel înteu monument ce se ridică înălțat de valul iresistibil al unui entusiasm nemărginit. Din secolii întregi, de când marii noștri domni sevărsiau fapte urieșe și le eternisau prin monumente modeste, dar scumpe némului nostru, a trebuit să trecem prin timpi de restriște și de decadentă, până ce simțul național, înzădar comprimat reinviă la suflarea culturai românești, păstrată în inimi și minți alese. Din acel moment până astăzi, înălțatu-s'a multe statue ómenilor bine meritați de patrie, la cari au contribuit guvernele cu miile lor și săracul cu obolul seu. Dar monumentul de față, acest simplu și modest chip de marmură și bronz, este singurul născut dintr'un entusiasm juvenil și spontan, vrednic de acele timpuri de glorioasă amintire, când Românul inferbîntat de o idee, făcea din peptul seu ecutul Europei. (Aplause.)

Entusiasmul, ce a făcut să se realizeze între noi ceea ce serbăm astăzi, este din acele porniri iresistibile, ce grupéză în giurul seu, într'un moment, totă suflarea românească. El este plin de credință în viitorul némului nostru; este pētruns de recunoșcință pentru cei ce, în avēntul geniului lor, au împins țera în calea ei de astăzi; este în fine o pornire sufletească asemenea acelei înfocării entusiaste, ce într'o clipă de avēnt sublim, a creat renașcerea țerii și, cu prețul durerii și al sângelui, au incununat-o cu superba și vitejésea corónă de oțel. (Aplause prelungite.)

*

On. adunare! La începutul vécului nostru, când se aprinsese de cățiva puternici credincioși făclia renașcerei naționale, s'au sguduit, trezite la vieță, și s'au pus în mișcare fibrele a tot ce némul românesc avea mai bun într'ensul. Atunci apărură și făcură să se audă puternicul lor glas, rēnd pe rēnd, un Asaki, un Eliade Rădulescu, un Gr. Cantacuzino, un Negri, un Câmpineanu, un Rosetti, un Maiorescu, un Bărnuț, un Laurian, un Gogălniceanu, un Boerescu, un Hașdēu, un Urechă, un Esarcu, și alți mari cugetători ai țerii, și atunci făcură să rēsunē, atât de adânc și de duios, lirele lor poeții mari ca Negruzzi, Cărlöva, Boliac, Alesandrescu, Sion, Bolintineanu, Alesandri și nemuritorul Mureșan, al cărui »Deșteptă-te Române« este și va remănē imnul păzitor al viitorului nostru. (Aplause.) Acest șir strălucitor inse, de mari cugetători și barđi, ce trăiau din entusiasm, parte s'au stîns, parte au amuțit un moment. Și atunci urmă un rēstimp de aparentă letargie. — Ci în orele amarei decepțiuni, în zilele tristelor buimăceli ce desbinau inimele, bunul geniu al nostru ne trimise pe Eminescu, pe acest suflet încăldit la focul graiului și al patriotismului marilor sei predecesori. (Aplause vii.)

Și Eminescu avu nu numai curajul dar și măiestria de-a reinvióră graiul lor, ce acum cădea pradă uitării. El reinvigoră condeii lor amenințat de rugină și reacordă lira lor aprópe amuțită, la unisonul nevoilor timpului. El, în fine, reluă tóte forțele lor îmbetrânite, le insuflă o nouă vieță și, cu geniala sa inspirație, înlocui apelurile banale și imnurile senti-

mentale de un patriotism oboșit, cu accentele pētrundătoare ale unei lire noue, tinere, vigurose și fermecătoare, din care au eșit, rēnd pe rēnd, »Epigonii« și acele nemuritoare »Satire«, cari au reaprins, cu flacăra unui sguduit sarcasm necunoscut la noi până la Eminescu, au reaprins, dic, focul entusiasmului național, de care bētrânii luptători începuseră a desperă. (Aplause prelungite.)

Ceea ce apoteosăm dar cu toții în acest moment solemn, nu este atât poetul liric, autorul sentimental al »Venerei și Madonei«, ori al »Luciferului«, — cu atât mai puțin diaristul sclav al unui condeiu pe care nevoia pôte i l'a pus în mână, — pe cât, și înainte de tóte, este puternicul cugetător, ce-și biciuește timpul în »Epigoni« și »Satire«, — opere măestre, efectului cărora, colosal, iresistibil, se datorește izbucnirea subită a nemărginitului entusiasm, ce se termină prin serbarea zilei de astăzi. (Aplause vii și continue.)

Și acest entusiasm este cu atât mai înălțător, încăldînd cu atât mai lesne inimele și inflăcărând cu atât mai lesne sufletele, cu atât s'a născut fără precauțare, fără pregătire, fără chemare, ci așa de-odată, ca din senin, românește, în mii de inimi tinere, și s'a dus între noi, nu de amicii reposatului poet, atât de puțini la număr odinióră, în zilele lui negre cele multe, ș-atât de numeroși astăzi, la apoteosa lui; — nici de adepții și următorii școlei sale, încă puțin înțelesă și greșit cultivată de cei mai mulți dintr'ensii; — nu! ci sentimentul sublim al zilei de astăzi este cugetarea și credința unei generațiuni întregi, sinceră, necoruptă și capabilă de tot ce-i nobil și frumos; este cugetarea și credința unui întreg șir strîns de admiratori convinși, cari, cu vederile lor limpeđi, privesc lumina ce se revērsă de pe înălțimea geniului lui Eminescu, fără a orbí, fără a-ș arde aripele, ci încăldîndu-și inimele și luminându-și sufletele la flacăra ei binefăcătoare. (Vii aplause.)

*

Onóre dar ție, generos șir de tineri, condus de farul universităților române, mândră pleiadă de amici adevērați ai poeziei lui Eminescu; onóre și recunoșcință ție! căci ai premers bētrânilor și cu pilda sufletului și cu focul taptei, dāndu-ți obolul și cioplindu-ți un chip, pe care-l va adoră sufletul teu, — nu chipul unui puternic al lumii, ci acela al unui sērman poet, sărac și copleșit de suferințe! (Vii și prelungite aplause.)

Êta de ce, coróna cetățenilor botoșăneni, care va incinge timpuri îndelungate chipul lui Eminescu, nu este și nu va remănē numai un semn vecinic al admirațiunei și iubirei cetăței noastre pentru geniu și memoria marelui cugetător, ci e menită în acelaș timp a transmite în viitor și-a perpetuă omagiul recunoșcinței noastre pentru entusiasta junime studiosă, care i-a adus și i-a dāruit acēstă comóră nesecată de mari și duióse impresii și amintiri (aplause); căci, on. adunare, Eminescu înainte de-a fi poetul întregii romānii, este și va remănē cel mai mare, până astăzi, fiu al Botoșanilor. (Aplause.)

Trăescă dar memoria lui Eminescu! (Vii urări și aplause) și când fac acēstă urare sinceră, o fac pētruns de convingerea, că ea va fi și trăi de sigur, pe cât vécurile, pe cât limba și scripturile române, pe cât poporul român dintre Tisa, Dunăre și Carpați! (Aplause unanime și îndelung repetate.)

B o n b ó n e.

Anghelache intră într'o librărie.

— Să-mi dai pe Victor Hugo, ășe el.

— In format mare séu mic?

— Ba in format mare, ca să am mai mult de citit.

*

Dialog urmat între 2 fete de lume.

— Ia ascultă Mișo, țise Lina. Veți pe cei doi bărbați înainte? Unul are patrușprezece mii galbeni și celalalt are treisprezece mii, pe care l'ai vré?

— Pe cel cu patrușprezece mii; dar tu?

— Próstă ce ești, eu aș vré pe amândoi.

*

Firmă.

Pe catul I al unei case mari se află o mare firmă cu inscripțiunea »Institut de domnișore.«

Pe pǎretele din față al catului de jos la intrarea în prǎvălie a negustorului N.: »Furnituri pentru armată.«

Bucătura bună.

— Veți ilustrațiunea din nr. acesta. —

Se știe că paserile sânt favoritele femeilor. Chiar și cele mai sărace cu plăcere țin în casa lor câte o păsăruie; ăr cele mai bogate își permit lucsul a ave câte un papagal, canari etc. cu cari petrec bucurosi. Le dau de mâncat și de beut, ba se jôcă cu ele și rid vesel la drăgănelile lor. In deosebi e interesant, când le dau de mâncat, îngânându-le cu câte o bucătura bună. Un astfel de moment înfățișeză și ilustrațiunea din nr. acesta.

Literatură și arte.

Șoiri literare și artistice. *Scrierile lui Alecsandri* vor apăre încă în anul acesta la București, unde le va edită librăria Socec, cu care s'a înțeles familia reposatului poet. — *Dl D. Olanescu* va publică în luna viitoare la București traducerea română completă în versuri a odelor și satirelor lui Horațiu. — *Dl Ioan Gherea*, care cu criticele sale ș-a făcut un nume bun în literatura noastră, va scôte în curând la Socec în București a doua ediție a acelor critice; tirajul va fi de 2000 eşmplare. — *Calendarul lui Gh. Asaki* vor apăre în curând, precum aflăm din »Drapelul« dela Iași, în editura librăriei Șaraga de acolo, cu toate ilustrațiile, întocmai cum sânt în vechile edițiuni. — *Gh. din Moldova*, adevă dl Gh. Chernbach, care sub acest pseudonim își publică poesiite prin revistele din România, le va publică într'un volum.

Scrierile lui Ion Creangă. Un eveniment literar! Ȋilele trecute a apărut la Iași primul volum din scrierile neuitatului nostru povestitor popular Ion Creangă, publicat sub îngrijirea dlor A. D. Xenopol, G. I. Alecsandrescu și E. Gruber. Acest volum conține povești, culese din gura poporului și scrise întocmai în graiul viu al țeranului. O adevărată comoră literară, cum arareori se pôte găsi chiar în literaturile cele mai vechi. Volumul e precedat de un portret foarte reușit al autorului și de o facsimilă zincografică a prefeței ce autorul ănsuș scrisese pentru operele sale. Scrierile lui Creangă se scot în trei edițiuni, una de luc costă 5 lei volumul, a doua pe hărtie satinată 3 lei și a treia pe hărtie ordinară cu 2 lei.

Statua lui Asaki în Iași se va desvêli la 30 septembrie (12 octombrie.) Din incidental acela librăria Șaraga din Iași, precum aflăm din »Drapelul«, va scôte un diar comemorativ, în care se vor publică numai scrieri de ale poetului moldovean. — Osemințele lui Gheorghe Asaki și ale femeiei sale Helena, se vor mută dela biserica 40 sfinți, unde cimitirul s'a des-

ființat de comună, și se vor depune sub bazele monumentului pe care e aședată statua. — Dna Herminia Quinet, născută Asaki, va veni din străinătate la Iași pentru a luă parte la inaugurarea statuei părintelui seu. Dómna Quinet este femeia acelu mare istoric francez, care a contribuit mult prin péna și prin vorba sa la recunoscerea românilor în Occident și la iubirea de care se bucură ađi în mai tóte statele europene. Se crede că românii vor face o manifestare imponentă dómnei Herminia Asaki, în memoria sotului seu, care a iubit așa de mult România.

Diare festive. Cu privilegiul congresului dela Botoșani, diariștii cari s'au dus acolo dimpreună cu studenții au scos un număr unic de diar, intitulat »Gazeta gazetarilor«, care s'a împărțit gratuit cetățenilor botoșăneni, în semn de mulțămire pentru primirea căldurósă ce le-a făcut. Au colaborat la acest diar dnii Grigore Ventura, Eugen Vaian, L. G. Niculeanu, D. Teleor, N. Gr. Gorovei, G. Adamescu, Jiquid, S. Rosen, A. Ghirghiu, N. A. Bogdan, S. Petreanu, C. B. Stamatin, Badea-Pletea și Niger. — Deasemenea fôia »Vocea Botoșanilor«, ce apare în acel oraș, a primit din partea diariștilor de mai sus câte un articol literar, și le-a publicat pe tóte în numărul seu de joi, 13 a curente.

O revistă nouă. E vorba, ca eminentul critic dl Ioan Gherea să scôtă la București o nouă revistă literară, la care ar colaboră cele mai distinse talente ale generațiunei noue. Dorim din tótă inima ca această idee să se realizeze!

Dioționar. A apărut la Iași fascicula 1 și 2 din Dictionarul german-român compus de dl S. I. Groszmann. Acest dictionar va cuprinde 50 fascicule de câte 16 pagini. Prețul unei fascicule e 50 bani.

Diare noue. *Ecoul Moldovei* se numeșce un nou diar politic, care a apărut în săptămâna trecută la Iași. — *Revista Judiciară* a apărut la Galați și va apăre de doue ori pe lună.

Teatru și musică.

Șoiri teatrale și musicale. *Dl V. A. Urechia* a terminat piesa într'un act: »Alecsandri la Mircești«, pe care o anunțărăm; țilele acestea se va pune în repetiție la Teatrul Național din București. — *Dna Carlotta Leria*, cunoscuta cântăreță română, s'a retras de pe scenă, măritându-se după dl inginer Zosima; acuma întorcându-se dela Paris, dsa va deschide la București un curs de canto pentru dame.

Teatrul Național din București. Cetim în »Românul« că comitetul teatral va fi convocat țilele acestea spre a luă cunoșcință de piesele trimise pentru premiul de 1500 lei. Numărul pieselor prezentate este de 12, din care 11 sânt drame în versuri.

Carmen Sylva în musica germană. Revista literară germană din Berlin, »Zur guten Stunden«, publică în numărul seu prim pe anul 1891 o poezie a reginei poete intitulată »Bonn« și investită în o compozițiune frumósă pentru voce și pian de August Bungert, — autorul mai multor compozițiuni românești, ca »Dramen in Liedern«, »Lieder einer Königin« (Carmen-Sylva-Album), »Der Rhapsode der Dimbovitza«, cuprinđend 24 balade și poesii populare române (traduse pe nemțesce de Carmen Sylva), »cărora« — după cum scrie numita revistă — »nu li se pôte află pǎreche în literatura musicală, escelând atât prin gingașa lor formă de tot originală, cât și prin duioșia pasionată și profunda lor intimitate.«

Concertul Burada 'n Lugos. Dl Teodor T. Burada, profesor la conservatorul din Iași, a dat la Lugos în 15/27 septembrie un concert în sala otelului

«Concordia» cu următoarea programă: 1, Ghys: »Fantasie op. 31«, pentru violină cu acompaniament, de piano, executată de dl Burada. 2, I. Mureșan: »Romanță«, executată pe flaut de dl I. Vidu cu acompaniament de pian. 3, Wieniawski: »Legendă« pentru violină, executată de dl Burada. 4, I. Raff: »Polca de la Reine« pentru piano, executată de dra Teodora Nedelcu. 5, a) Renard: »Berceuse.« b) Kontski: »Mazurka de Salon« pentru violină, esec. de dl Burada. 6, Alecsandri: »Dragoș«, poesie, recitată de dra Laura Vlad. 7, Burada: »Doină și cântece naționale«, pentru violină, executate de autorul. Acompaniamentul la piano a fost ținut de dl Liviu Tempea.

Producțiune musicală in Herman. Clasa inteligentă română din comuna Herman a arangiat la 18/30 septembrie, cu ocasiunea adunării generale a învățătorilor români gr. or. din districtul Brașov o petrecere precedată de cântări și declamațiuni, in folosul școlărilor săraci. Programa: 1, »Albina și trântorul«, de G. Asaki, dialog, declamat de doi școlari. 2, »Nor de vijeliă«, solo, executat de învățătorul Virgil Pop. 3, »Silă«, poesie de C. Boliac, declamată de o școlăriță. 4, »O ce veste minunată«, cor miest, executat de tinerimea școlară și adultă. 5, »Legea pentru bețiivi«, comedie intr'un act, de I. P. Bancov, executată de învățătorii locali cu concursul altor persoane române din comună. 6, »Peneș curcanul«, poesie de V. Alecsandri, declamată de un tinăr adult. 7, »Dragi băieți«, cor miest, executat de tinerimea școlară și adultă.

Biserica și școlă.

Șciri bisericești și școlare. *Dl A. D. Zenopol*, profesor de istoria Românilor la universitatea din Iași, a cerut transferarea sa la București, la aceeaș catedră. — *Dl Artemiu Codarcea*, paroc gr. c. al Așchileului-mare, fu numit viceprotopop al Giurgeului și paroc in G. St. Nicolae. — *Dl Ioan Comșa* a fost promovat la 27 septembrie de cătră universitatea din Cluș la gradul de doctor in medicina universală. — *Dl Iuliu Montani*, protopopul Giurgeului, este strămutat in Zlatna, in locul dlui Laslo, actualul protopop gr. c. al Clușului.

Memoria lui Alecsandri. *Parastas la Mircești* se va face in ziua de 30 septembrie v. (12 octombrie n.) când se vor implini 40 de zile dela mörtea poetului. — *Monumentul dela mormânt.* Veduva regretatului poet peste câteva zile va porni la Paris pentru a-ș aduce in țără toate lucrurile locuinței sale de acolo. La întörcere va trece prin Sibiu, unde a aflat că prin apropiere este un mormânt gotic al mitropolitului Șaguna. Scopul visitei acesteia e, că dna Alecsandri vöind să facă un monument in stil gotic, pe mormântul poetului, vré să vedă pe acela al mitropolitului Șaguna. In urmă se va duce in Italia, la Genua, pentru a face să se execute monumentul și un bust al ilustrului seu soț, care bust va fi pus la mormânt dela Mircești.

Seminarul gr. cat. din Oradea-mare și limba română. Primit dela un anonim următoarele șire: »Șcii dta, dle redactor, că intr'un institut cultural românesc din Oradea-mare, in seminarul gr. c. de băeți, este aplicat ca instructor un rutén gr. c., care nu șcie nici un cuvânt românesc? Sânt convins că nu șcii, căci atunci de bună sémă ai fi adus ta publicitate această sfruntare a sentimentului nostru național!« Are dreptate anonimul, că noi n'am avut nici o cunoșcintă de faptul acesta, ba nici n'am fi cutezat a presupune, ca intr'un institut ce pörta inscripțiunea: »Tinerimei române«, să se pötă severși o astfel de

derisiune a limbei nöstre. Dēcă șcieam, de sigur ne făceam datoria și ne-aridicam glasul spre a stigmatisa faptul neromănesc. Acum informându-ne, allăm cu cea mai mare indignațiune, că e așa cum ne-o spune anonimul; deci consternațiunea ce a cuprins pe toți românii de-aici și din impregiurime e förte intemeiată. Direcțiunea acestui seminar, cu töte că putea să alégă dintre cățiva tineri escelenți români, a preferit pe ruténul, care și an a funcționat ca institutor, care inse nu șcie românesc de fel. De multe ori am auzit observațiuni și plânsori, că sub actuala direcțiune a seminarului limba română se negligă din ce in ce mai mult; am esperiat ênși-ne, că erudițiunii conducătore i lipseșce cu totul sentimentul național: nici odată inse n'am fi cutezat nici să visăm ca decadența națională a institutului să se 'nchiege in astfel de scandal!

Fond de învățământ selăgian. Unul din fruntașii românilor selăgeni, dl dr. Ioan Nichita, avocat in Zélau, a presintat in adunarea generală a despărțământului selăgian al Asociațiunei transilvane o propunere și un proect pentru inființarea unui fond de învățământ selăgian, din ale cărui venite anuale să se ajutore școlele nöstre poporale române selăgene. Acest fond s'ar creá prin contribuiri benevole, deoblegate pe dece ani. Dēcă fiecare român din Selăgiu ar contribui pe an câte 2 cr., indată in anul prim s'ar creá un fond de 2000 fl., care apoi ar puté creșce. Generosul propunetor declară totodată, că dēcă acesta propunere se va primi, se deobligă a plăti pentru acel fond in timp de dece ani câte o sută de florini. Felicităm Selăgiul român, care are astfel de fii!

Adunare învățătorească in B. Comloș. Despărțământul B. Comloș al reuniunii învățătorilor din diecesa Aradului a ținut adunarea sa generală constituitoare in 9/21 septembrie. Biuroul s'a constituit astfel: președinte protopresbiterul Paul Miulescu, vicepreședinte Iuliu Vuia, notari P. Boran și G. Stefanovici, cassar G. Serb, controlor E. Bujor și bibliotecar N. Popovici; in comisiunea literară dșorele Areti Ionaș și Iulia Prohab, Petru Ferent; in cea organizătore G. Serb, P. Avramuș și L. Trăilescu. Afară de agendele oficiale, învățătorii P. Văcărescu, Iuliu Vuia și dra Iulia Prohab au cetit disertatiuni. In sfêrșit s'au emis liste de colectare pentru monumentul regretatului Constantin Diaconovici-Loga, care a fost unul din regeneratorii învățământului român in Bănat și carele e inmormântat in cimiterul din Caransebeș.

Adunări învățătorești. *La Sibiu* in 10, 11 și 12 octombrie n. se va ține adunarea generală a reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Sibiuului, sub presiul dlui dr. D. P. Bercian, secretar dl Ioan Mera. — *La Câmpeni* in 5, 6 și 7 octombrie n. se va ține adunarea generală a reuniunii învățătorilor gr. or. din districtul Abrudului, sub presiul protopresbiterului Romul Furdul. Invățătorii I. Gomboș, A. Cioran, A. Muntean, S. Corvin, E. Marcan, V. Gan, I. Matora, I. Pitic, G. Lup, M. Contes, T. Pasca, N. Todorean, R. Savu și I. Nicola vor ține prelegeri teoretice. — *La Deva* in 5, 6 și 7 octombrie n. se va ține adunarea generală a reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Deva, sub presiul protopresbiterului Ioan Papiu; invățătorii T. Neamț, N. Luculeț, I. Branga și I. Ungur vor ține prelegeri practice. — *La Beregșeu*, comitatul Timișorii, la 18/30 octombrie se va ține adunarea generală a reuniunii învățătorilor români gr. or. dela școlele confesionale a despărțământului Timișorii din diecesa Aradului, sub presiul dlui Em. Andreescu, notar dl Ioan Doboșan.

Ce e nou?

Hymen. *Dl dr. Aurel Demian*, medic in Arad și profesor in seminarul gr. or. de acolo, la 18/30 septembrie s-a serbat cununia cu dșora Olivia Petco, fiica dlui dr. Lazar Petco, avocat in Arad. Actul cununii s'a severșit in catedrală, celebrând ensuș Pr. Ssa părintele episcop Ioan Mețian. După cununie s'a dat o splendidă mesă, la care a participat o mare parte a clasei inteligente române din Arad și la care primul toast a fost inchinat de episcopul intru sănătatea părechi noue. — *Dl Aurel Catone*, absolvent de teologie al diecesei aradane, la 7 septembrie s-a serbat cununia cu dșora Lucreția Papp, fiica dlui Ioan Papp paroc gr. or. in Buntești apröpe de Beinș; nănași au fost dl Petru Suci protopresbiter al Belului cu fiica sa dșora Lucreția Suci. — *Dl Ioan I. Prișcu* și dșora Elena C. Panțu s'au cununat la 2/14 septembrie in Brașov. — *Dl Aurel Putici*, negustor in Lipova, la 9/21 septembrie s'a logodit cu dșora Victoria Onu, fiica dlui Stefan Onu invetător in Chinez.

Asociațiunea transilvană. *Despărțământul* Deș va ține adunarea sa generală extraordinară in Deș la 7/19 octombrie in școla română gr. c., sub presidiul dlui director August Muntean, secretar dl Petru Mușan.

Studentii români la Iași. Incheiându-se la Botoșani congresul studenților români universitari, ei s'au dus la Iași, unde au sosit mercuri la 13/25 septembrie, dimineața la 8. In această zi, scrie „Era Nouă” primăria Iașilor oferi studenților un banchet de peste 350 tacimuri, in sala Sidoli, la care luară parte dnii Pogor, primarul orașului, Culiano, rectorul universității, și alte notabilități. Dl Pogor ridică cel întâi un toast, felicitând pe studenți de pornirile lor și stătuindu-i a lucră cu serioșitate pentru asigurarea viitorului lor și a țerei. Apoi urmară o sumă de toaste ale dlor Culiano, Ventura, și ale studenților din ambele universități, după care se formară cu toții in procesiune și merseră la statua lui Stefan cel Mare; de unde apoi s'au retras fiecare pe la gazdele lor. Joi studenții au vizitat cele mai importante monumente publice ale Iașului; s'era avu loc o reprezentatie teatrală in circula Sidoli, dată de societatea dramatică locală. Asistă o lume imensă. Vineri cu trenul de 7 ore a. m. studenții bucureșteni au plecat din Iași.

Procesul de presă al „Tribunei.” Curia reg. din Budapesta, in ședința sa de joi, a respins recursul de nullitate al dlor Ioan Macaveiu și Septimiu Albini, condamnați de cătră tribunalul cu jurați din Cluș, cel dintăiu la 1^{1/2}, al doile la 6 luni.

Dieta Ungariei s'a deschis la 1 octombrie. Se crede că partidele se vor grupă de nou. Deocamdată Gavril Ugron cu 17 conșoți au eșit din partida independenței și au format un club nou, cu devisa de-a stăru pentru alegeri in municipii și d'a intră in delegațiune. Ministrul de finanțe a presintat bugetul anului viitor cu un plus de 4040 fl.

Petrecere de veră in Ciachi-Gărbou. Clasa inteligentă română din Ciachi-Gărbou, in frunte cu zelosul proprietar Ioan Șandor și preotul Dragan, a dat in luna trecută o petrecere cu joc, in folosul bisericeii ce se va edifica acolo. La acesta petrecere au luat parte dōmnele Pop din Zalha, Iosifa Petean din Jucul-nobil, Șerban din Ielod, Roșca din Săn-Petru, Pocol din Buzias, domnișorele Aurelia Șandor din Ciachi-Gărbou, Valeria și Eugenia Tulbure din Fildul-de-sus, Elena Olariu și Veronica German din Pop-telec, Regina Chifa din Hida, Veronica Olariu din Stina, Cupșa din Ielod, Maria Nosa din Trestie, Coste

din Solomon, tōte in costum național, apoi dōmnele Vilma Mihali din Husmezeu, Veronica și Elena Sinoc din Reștoț, Ecaterina Olariu din Stina, Cornelia Petran din Fizeș, Iuliana Pop din Criștoțel, Mihali din Bebeni, Mezei din Buduș, Dragan și Chimiveș din Ciachi-Gărbou. In paușă s'a jucat Brăul și Călușerul.

Dieta Bucovinei este conchiemată pe 15 octombrie a. c. Căpitan al țării, respective președinte al dietei Bucovinei a denumit Majestatea Sa împăratul pe dl Alesandru baron de Vasilco, ăra vicepreședinte pe dl dr. Vasilie Volan (Rutén.)

Poporațiunea Bucureștilor. ărna trecută inaintea s'ărbătorilor Crăciunului și a anului nou, primăria capitalei române a făcut recensământul poporațiunii Bucureștilor. ăta rezultatul acestuia. Numărul total al poporațiunii capitalei e de 194,633 suflete in care intră și militarii din garnisona București in număr de 8794. Impărțită după secs, această poporațiune s'a găsit, că s'unt 104,699 bărbăți și 90,934 de femei. 101,118 locuitori, in care intră și copiii și adolescenții, s'unt necăsătoriti; 67,873 căsătoriti, 14,451 vėduvi și 1276 divorțați. După instrucțiune, poporațiunea capitalei se imparte in: 60,389 locuitori care au clasele primare, 20 935 cu superiōră clasă primară, 102,970 fără șciința de carte. S'eu decă scădem copii până la etatea de 7 ani, care nu frecventăză școlele, avem fără șciința de carte 16,96 la sută din poperațiua totală bărbăți și 24.99 la sută femei. ăta acum statistica locuitorilor capitalei după naționalitate: Români 137,448, Greci 1711, S'erbi 1408, Bulgari 1057, Ruși 478, Francesi 666, Italiani 677, Prusieni 450, Germani 10,442, Unguri 11,222, Belgieni 145, Elvețieni 247, Englezi 112, Ebrei 17,044, Turci 299, alte naționalități 4543. Sub raportul naționalității, Români s'unt de 8 ori mai mulți decăt Israeliții și de 12 ori mai mulți decăt Ungurii. După religiune poporațiunea capitalei se imparte: De religie ortodocsă 135,112, catolică 17,212, protestantă 7185, armenă 381, lipovenă 4, mahomedană 263, israelită 23,887, liberi cugetători 150, de religie necunoscută 1545.

Necrolōge. *Ioan Bercian*, canonic gr. c. al capitlului din Lugoș, a incetat din viață la 24 septembrie, in etate de 72 ani. — *Nicolae N. Ciurcu*, unul din veteranii dela 1848, carele dimpreună cu fiul seu Alesandru Circu a fost espulsat din România in tōmna anului 1885, sub cuv'ent că a luat parte la respândirea unei proclamațiuni, ăr mai tărđiu a obținut voia d'a se rentōrce, a murit la București, la 13/25 septembrie, in etate de 70 ani. — *Letiția-Aurora-Maria Ignatu*, fiica dlui Vasiliu Ignatu avocat in Beinș, a incetat din viață la 11 septembrie, in etate de 8 ani. — *Coman Baca*, paroc gr. or. in Poplaca lângă Sibiu, a reposat la 8/20 septembrie, după un serviciu de 22 ani.

Călindarul s'eptemănei.

Diua s'ept.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sōrele
Dumin.	18 după Rusalii Ev. dela Luca c. 5 gl. 1, a inv. 7	[res.]	ap.
Duminea	23 † Zem. S. Ioan Bot.	5 Fides	5 46 5 54
Luni	24 Mart. Tecla	6 Bruno	5 47 5 42
Marți	25 Cuv. Efrosina	7 Amalia, Char.	5 48 5 40
Mercuri	26 † Adorm. S. Ioan Ev	8 Brigita	5 51 5 38
Joi	27 Mart. Calistrat	9 Dionisie	5 52 5 36
Vineri	28 Mart. Chariton	10 Amalia	5 53 5 34
Sămbătă	29 Cuv. Chiriac	11 Burchard	5 55 5 31

Treiluniul iuliu-septembre se va incheia cu numărul viitor. Rugăm pe aceia a căror abonamente va espiră atunci, să le 'noescă de timpuriu, ori să ne 'nșciințeze să sistăm espedarea.